

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 77 คน และตัวอย่างประชากรคือครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา จำนวน 271 คน ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทั่วประเทศไทยจำนวน 77 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในทุกเขตการศึกษาและกรุงเทพมหานคร รวมเป็นประชากรและตัวอย่างประชากร ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 348 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล จำนวน 1 ชุด แบ่งเนื้อหาในแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

1.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 เป้าหมายและนโยบายในการจัดกิจกรรมดนตรี และการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล

1.3 ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี

1.4 ความคิดเห็น ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน

2. แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา จำนวน 1 ชุด
แบ่งเนื้อหาในแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 ลักษณะของกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลใน
โรงเรียน

2.3 ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน
กิจกรรมดนตรี

2.4 ความคิดเห็น ความต้องการและข้อเสนอแนะใน
การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ
ทางไปรษณีย์ได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถาม
ทั้งหมด 348 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ของผู้บริหาร
และครูผู้สอนชั้นอนุบาลโดยการหาค่าความถี่ร้อยละ เป็นรายข้อ และจัดอันดับหาค่า
เฉลี่ย เป็นตอน ๆ เหมือนกันทั้ง 2 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และ เสนอ
เป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และ
เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วจัดอันดับค่าเฉลี่ยจากคะแนนแต่ละอันดับที่กำหนดไว้
และ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และ เสนอ
เป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลซึ่งปฏิบัติงานด้านอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 เป็นเพศหญิง ผู้บริหารร้อยละ 63.63 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป สำหรับตำแหน่งในการปฏิบัติงานนั้นเป็นผู้อำนวยการร้อยละ 93.51 และเป็นอาจารย์ใหญ่ร้อยละ 6.49 ผู้บริหารส่วนใหญ่ร้อยละ 79.22 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่ใช้วิชาเอกอนุบาลศึกษา) ส่วนระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบันนานที่สุดคือ 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.47 ประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับชั้นอนุบาล 13 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.66 สำหรับประสบการณ์ทางด้านดนตรี ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.65 เคยเข้ารับการอบรมทางด้านดนตรี ส่วนความสามารถทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีความสามารถทางการขับร้อง

ในด้านการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีหรือวิธีสอนดนตรีชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 74.03 ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา และมีส่วนน้อยคือร้อยละ 25.97 เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา โดยผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 12.99 เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเรื่องกิจกรรมเคลื่อนไหวหรือจังหวะ สำหรับระยะเวลาในการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 15.58 ใช้เวลาระหว่าง 3-5 วัน และได้รับการอบรมหรือสัมมนากับหน่วยงานคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคิดเป็นร้อยละ 15.58 และผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 84.42 ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่สุด (1,080 คนขึ้นไป)

2. ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนทุกคนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.09 และมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 1.11 มีอายุ 56 ปี ขึ้นไป สำหรับหน้าที่รับผิดชอบในชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.77 เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 มีจำนวนน้อยคือร้อยละ 9.23 เป็นครูพิเศษ โดยครูพิเศษคิดเป็นร้อยละ 2.95 มีจำนวนเท่ากันคือรับผิดชอบกิจกรรมดนตรีและกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 49.08 มีวุฒิทางการศึกษาระดับ

ปริญญาดรี (วิชาเอกอนุบาลศึกษา) และครูผู้สอนร้อยละ 30.26 มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันระหว่าง 11-15 ปี มีประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับชั้นอนุบาลศึกษามาแล้ว 13 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 44.65

สำหรับประสบการณ์ทางด้านดนตรี ครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 39.48 ไม่มีประสบการณ์ทางด้านดนตรี และมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 9.60 ที่เคยเรียนเป็นวิชาเอกหรือวิชาโท ส่วนความสามารถทางด้านดนตรีนั้นมีความสามารถทางด้านการขับร้องมากที่สุด คือร้อยละ 57.20

ในด้านการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีหรือวิธีสอนดนตรีชั้นอนุบาลศึกษา ครูผู้สอนมากกว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.38 ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา และมีส่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 23.62 ที่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา โดยครูร้อยละ 7.01 ได้เข้ารับการอบรมเรื่องการอ่านโน้ตสากลและแต่งเพลงเด็ก โดยได้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนากับหน่วยงานคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 15.87 สำหรับระยะเวลาในการอบรมหรือสัมมนา ใช้เวลา 9 วัน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.07 ส่วนจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 41.33 มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 36-40 คน

ตอนที่ 2 เป้าหมายและนโยบายในการจัดกิจกรรมดนตรีและการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ในด้านเป้าหมายพิเศษในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 98.70 มีเป้าหมายมุ่งให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย เข้ากับจังหวะดนตรีและร้อยละ 92.21 มีจำนวนเท่ากันมีเป้าหมายมุ่งให้นักเรียนฟังเสียงธรรมชาติ เสียงดนตรี มุ่งให้นักเรียนได้ร้องเพลง และมุ่งให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ เช่น เครื่องประกอบจังหวะชนิดต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับการส่งเสริมเป้าหมายพิเศษในการจัดกิจกรรมดนตรีผู้บริหารส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 80.52 ได้จัดกิจกรรมเสริมทางดนตรีให้มากขึ้น ส่วนการปรับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล พุทธศักราช 2530 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้อง

กันในการจัดกิจกรรมดนตรีนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 59.74 ไม่ได้รับแผนการจัดประสบการณ์และร้อยละ 40.26 ได้รับแผนการจัดประสบการณ์ โดยปรับแผนการจัดประสบการณ์ในด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมดนตรี คิดเป็นร้อยละ 31.17

ในด้านการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนอนุบาลมีเจตคติที่ดี ต่อการเรียนกิจกรรมดนตรี ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 94.40 จัดให้มีมุมดนตรีในห้องเรียนอนุบาล สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.12 ได้แนะนำการทำเครื่องดนตรีจากเศษวัสดุในห้องกันอย่างง่าย ๆ รองลงมาคือร้อยละ 74.03 ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้โดยให้เข้ารับการอบรมหรือดูงาน ส่วนนโยบายพิเศษในการคัดเลือกครูมาสอนกิจกรรมดนตรีโดยเฉพาะ ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 63.64 มีนโยบายพิเศษ และร้อยละ 36.36 ไม่มีนโยบายพิเศษสำหรับผู้บริหารส่วนใหญ่ที่มีนโยบายพิเศษได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกครูดนตรี คิดเป็นร้อยละ 53.25 เห็นว่าครูต้องร้องเพลงได้ถูกต้อง รองลงมาคือร้อยละ 45.45 เห็นว่าครูต้องสามารถเล่นเครื่องดนตรีเป็นอย่างน้อย 1 ชนิด ส่วนผู้บริหารที่ไม่มีการจัดให้มีครูดนตรีโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 20.78 ให้เหตุผลว่า ไม่มีครูที่มีความสามารถเฉพาะดนตรี รองลงมาคือร้อยละ 10.39 ให้เหตุผลว่า ครูอนุบาลสอนดนตรีได้อยู่แล้วถ้ามีคู่มือหรือแผนการจัดประสบการณ์

ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน ของครูผู้สอนแยกเป็น การเตรียมความพร้อมด้านดนตรี ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี ด้านทักษะดนตรี และด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

การเตรียมความพร้อมด้านดนตรี

ในด้านจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับชั้นอนุบาลศึกษา ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 95.20 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรี รองลงมาคือร้อยละ 92.62 เพื่อการสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหวและการปรบมือหรือทำจังหวะและการร้องเพลงตามลำดับ ส่วนเครื่องดนตรีที่มีในห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.60 มีเครื่องเทปและเทปเพลง รองลงมาคือร้อยละ 76.38 มีฉิ่ง ฉาบ และกรับ สำหรับครูที่สอนกิจกรรมดนตรี

สำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน ส่วนใหญ่คือร้อยละ 84.87 เป็นครูประจำชั้น
ระยะเวลาในแต่ละวันที่ นักเรียนร้อยละ 33.58 จะได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี
ประมาณ 15 นาที สำหรับห้องที่ใช้ในการจัดการกิจกรรมดนตรี โดยใช้ห้องเรียน
คิดเป็นร้อยละ 85.61 รองลงมาคือร้อยละ 6.64 ใช้ห้องประชุม อุปกรณ์ดนตรี
หรือเครื่องดนตรีที่ใช้ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.03 ได้มาจากการจัดซื้อจาก
เงินงบประมาณ ในการเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีนักเรียนแต่งกายชุดนักเรียนจำนวน
มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.20 และครูผู้สอนร้อยละ 83.39 แต่งกายชุดสุภาพ
ในการจัดกิจกรรมดนตรี

ในด้านการทำโครงการสอนการจัดกิจกรรมดนตรี ครูผู้สอนส่วนใหญ่คือ
ร้อยละ 71.96 ไม่เคยทำ และร้อยละ 28.04 เคยทำ โดยจัดทำทุกภาคการ
ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.23 สำหรับการเตรียมการจัดกิจกรรมดนตรี ครูผู้สอน
ส่วนมากคือร้อยละ 67.90 จัดเตรียมทุกครั้ง รองลงมาคือร้อยละ 22.14
นาน ๆ ครั้งจึงจัดเตรียม ส่วนการแบ่งกลุ่มนักเรียนในการเรียนการสอนกิจกรรม
ดนตรี ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 25.83 ไม่มีการแบ่งกลุ่ม และจำนวนมากคือ
ร้อยละ 74.17 มีการแบ่งกลุ่มโดยแบ่งกลุ่มระหว่างจำนวน 7-9 คน คิดเป็นร้อยละ
27.68 ในด้านเนื้อหาของกิจกรรมดนตรีที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมที่จัดใน
ห้องเรียน ครูผู้สอนส่วนมากคือร้อยละ 88.19 ได้สอนความเร็ว-ช้า ของจังหวะ
และท่วงนอง รองลงมาคือร้อยละ 85.98 ได้สอนการเคลื่อนไหวทุกชนิด

ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี

ในเนื้อหาดนตรีประเภทจังหวะที่จัดในห้องเรียน ครูผู้สอนส่วนมากคือ
ร้อยละ 85.61 มีการสอนความเร็วของจังหวะ ได้แก่ ช้า-เร็ว-ปานกลาง รอง
ลงมาคือร้อยละ 73.06 ได้จัดสอนความคงที่ของจังหวะหรือจังหวะตบ สำหรับ
เนื้อหาดนตรีประเภทท่วงนองที่จัดในห้องเรียนครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.69
ได้จัดสอนความแตกต่างของเสียง เช่น เหมือนกัน-แตกต่างกัน สูง-ต่ำ รองลง
มาคือร้อยละ 29.15 ได้จัดสอนทิศทางของท่วงนอง ขึ้น ลง เหมือนเดิม
ส่วนเนื้อหาดนตรีประเภทการเตรียมความพร้อมในเรื่อง เสียงประสานที่จัดในห้อง
เรียนโดยการให้ฟัง เพลงในลักษณะต่าง ๆ ครูผู้สอนส่วนมากคือร้อยละ 62.73
จัดกิจกรรมเพลงที่มีเสียง เครื่องดนตรีต่าง ๆ หรือเสียงร้องด้วย ด้านเนื้อหา

ดนตรีประเภทสีสั่นที่จัดในห้องเรียน ครูผู้สอนส่วนมากคือร้อยละ 76.01 จัดกิจกรรมเสียงจากเครื่องประกอบจังหวะ เช่น กลองใหญ่ ระนาด สามเหลี่ยม กรับ กิ่งกึ่ง แคมโบริน (ระฆังนา) ด้านเนื้อหาดนตรีประเภทการสื่อความรู้สึกของดนตรีที่จัดในห้องเรียน โดยครูผู้สอนร้อยละ 68.27 จัดกิจกรรม ดัง ค่อย บานกลาง รองลงมาคือร้อยละ 52.40 จัดกิจกรรมค่อย ๆ ดั่งขึ้น และค่อย ๆ เบาลง

สำหรับเนื้อหาดนตรีประเภทวรรณคดีทั้งของไทยและของต่างชาติ ที่จัดในห้องเรียน ครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 95.94 จัดให้มีเพลงเด็ก รองลงมาคือร้อยละ 60.15 จัดให้มีเพลงยอดนิยม ส่วนเรื่องการเปรียบเทียบเสียงของเครื่องดนตรีในลักษณะต่าง ๆ เช่น ดัง-ค่อย เร็ว-ช้า แหลม-ทุ้ม สั้น-ยาว ที่จัดในสภาพที่เป็นจริง ครูผู้สอนร้อยละ 54.98 ได้จัดบ้างสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง และจำนวนน้อยคือร้อยละ 3.69 จัดตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและตามสถานการณ์ และจัดแทรกในเพลงประกอบหน่วยการเรียนรู้ ถ้าไม่ได้จัดครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 9.23 ให้เหตุผลว่า ครูไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับด้านดนตรีและไม่มีเครื่องดนตรีเลย

วิธีการจัดสอนร้องเพลง ฟังเพลง และทำท่าประกอบเพลง โดยจัดสอนทั้งชั้น คิดเป็นร้อยละ 91.51 รองลงมาคือร้อยละ 28.41 สอนเป็นกลุ่ม การจัดกิจกรรมดนตรีให้กับนักเรียนอนุบาล ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 69.74 ได้จัดทุกวันรองลงมาคือร้อยละ 18.82 ได้จัดทุกสัปดาห์ สำหรับกิจกรรมดนตรีที่จัดให้กับนักเรียนเป็นการร้องเพลง คิดเป็นร้อยละ 97.05 รองลงมาคือร้อยละ 95.20 เป็นการจัดกิจกรรมประกอบจังหวะและร้อยละ 92.25 เป็นการบรรจบมือตามจังหวะหรือการทำจังหวะ

ด้านทักษะดนตรี

ในการฟังดนตรีมีวิธีที่ได้จัดในห้องเรียน โดยครูผู้สอนส่วนมากคือร้อยละ 88.19 เปิดเครื่องเล่นเทปพร้อมกับเลือกเพลงที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ รองลงมาคือร้อยละ 76.75 ครูร้องเพลงด้วยตนเองทุก ๆ ครั้ง โดยเพลงที่นำมาสอนในการฟังมีความยาวประมาณ 2-4 นาที คิดเป็นร้อยละ 46.86 สำหรับทักษะดนตรีประเภทการร้องเพลงที่จัดในห้องเรียน ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 85.24 ให้

นักเรียนแสดงท่าทางตามเพลงที่ผู้อื่นร้อง รองลงมาคือร้อยละ 71.96 จัดให้นักเรียนฟังเพลงที่ผู้อื่นร้องอย่างสนุกสนาน

ในทุก ๆ วัน ควรเริ่มกิจกรรมประจำวันด้วยการร้องเพลงเป็นการช่วยสร้างความรู้สึกที่ดี เพลงที่ใช้ในการร้องเพลงกับนักเรียน คือ เพลงสวัสดีคุณครู คิดเป็นร้อยละ 62.36 รองลงมาคือร้อยละ 22.51 เพลงโรงเรียนของเรา น่าอยู่ ในขณะที่สอนนักเรียนร้องเพลง ครูผู้สอนใช้เครื่องดนตรีที่ประกอบการสอนคือ ฉิ่ง กรับ กิ่งกึ่ง คิดเป็นร้อยละ 78.60 รองลงมาคือร้อยละ 54.61 ใช้กลอง

ทักษะดนตรีประเภทการฟังดนตรีที่จัดในห้องเรียน โดยครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 77.86 จัดให้นักเรียนฟังเพลงหรือดนตรี เพื่อทำท่าประกอบจังหวะตามที่ได้ยิน และรองลงมาคือร้อยละ 40.96 จัดให้นักเรียนฟังเพลงสั้น ๆ จากแผ่นเสียงหรือเครื่องดนตรี ใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที ทั้งที่ฟังคนเดียวและฟังกับผู้ใหญ่ สำหรับทักษะดนตรีประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะที่จัดในห้องเรียน โดยครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 92.62 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างอิสระในรูปแบบต่าง ๆ กันหลายทิศทาง รองลงมาคือร้อยละ 86.35 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะตามความคิดของตนเองในระยะเวลานั้น ๆ และกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะที่จัดในชั้นเรียน จัดในช่วงเวลาประมาณ เวลา 08.00-09.00 น. คิดเป็นร้อยละ 54.98 โดยจัดกิจกรรมนี้ให้กับนักเรียนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 96.30 ใช้วันละประมาณ 16-20 นาที คิดเป็นร้อยละ 40.59 ส่วนทักษะดนตรีประเภทการเล่นเครื่องดนตรีที่จัดในห้องเรียน โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 83.39 ใช้เครื่องดนตรีช่วยให้นักเรียนเคลื่อนไหว รองลงมาคือร้อยละ 67.16 ให้นักเรียนฟังดนตรีและตอบสนองต่อจังหวะดนตรีจากเทป แผ่นเสียง หรือจากเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ โดยการปรบมือ ทำท่าประกอบ

การจัดให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ ทั้งชนิดที่มีระดับเสียงและไม่มีระดับเสียง ครูส่วนมากคือร้อยละ 83.39 จัดให้เล่นและร้อยละ 16.61 ไม่ได้จัดให้เล่นเนื่องจากไม่มีอุปกรณ์และเครื่องดนตรีอย่างเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 8.86 สำหรับทักษะดนตรีประเภทการสร้างสรรค์หรือ

การแต่งเพลงที่จัดให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 46.13 จัดให้นักเรียนทดลองเล่นเครื่องดนตรี และทดลองเสียงต่าง ๆ รongลงมาคือร้อยละ 40.96 ให้นักเรียนได้แสดงละครตามเพลงที่ได้รับฟัง ส่วนทักษะดนตรีประเภทการอ่านสัญลักษณ์ง่าย ๆ แทนสัญลักษณ์ทางดนตรี โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 69.37 ไม่ได้จัด และร้อยละ 30.63 ได้จัด โดยจัดในลักษณะการใช้การเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ ของมือ ขา หรือร่างกายส่วนอื่น ๆ แทนระดับเสียง คิดเป็นร้อยละ 28.41 และร้อยละ 26.20 จัดในลักษณะการใช้มือเคลื่อนไหวสูงต่ำตามท่วงทอนอง ส่วนครูผู้สอนที่ไม่ได้จัดให้เหตุผลว่า ครูผู้สอนขาดทักษะประสบการณ์ทางด้านดนตรี คิดเป็นร้อยละ 41.70 โดยสรุปแล้วด้านทักษะดนตรีในโรงเรียนที่จัดให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 93.36 จัดให้มีการเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะ รongลงมาคือร้อยละ 91.14 จัดให้มีการร้องเพลง สำหรับบทเพลงที่ใช้สอนนักเรียนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ได้เนื้อเพลงและท่วงทอนองมาจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 95.57 รongลงมาคือร้อยละ 84.50 จากเทบเพลงของอาจารย์เดือนใจ ศรีมารุต และร้อยละ 74.91 จากเทบเพลงของอาจารย์ศรีนวล รัตนสุวรรณ

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรี

สำหรับวิธีในการวัดและประเมินผลด้านดนตรี ครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 82.66 ใช้วิธีการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน รongลงมาคือร้อยละ 55.72 ใช้วิธีการวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถาม และการปฏิบัติ ส่วนการวัดและประเมินผลดนตรีมีส่วนช่วยการจัดกิจกรรมดนตรี คือสามารถที่จะเห็นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อจะได้ช่วยเหลือและส่งเสริมการเรียนรู้ดนตรี คิดเป็นร้อยละ 59.04 และรongลงมาคือร้อยละ 53.51 สามารถใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีได้เป็นอย่างดี เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 57.93 ได้มาจากการสร้างขึ้นเอง รongลงมาคือร้อยละ 37.27 ได้มาจากการสร้างร่วมกับครูในโรงเรียนที่สอนกิจกรรมดนตรีในระดับชั้นเดียวกัน

จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี คือ เพื่อทราบพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 59.04 รองลงมา คือร้อยละ 45.39 เพื่อประเมินผลการเรียนว่าจัดได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.80 ไม่มีการบันทึกการเรียนรู้นดนตรี และร้อยละ 26.20 มีการบันทึกการเรียนรู้นดนตรี โดยใช้ช่วงเวลาทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 16.24 รองลงมาคือร้อยละ 8.12 ใช้ช่วงเวลาทุกภาคการศึกษา สำหรับการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะดนตรี ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ 61.99 ไม่มีการทดสอบ และร้อยละ 38.01 มีการทดสอบ โดยใช้ช่วงเวลาภาคเรียนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.83 ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนโดยครูผู้สอนร้อยละ 39.48 ไม่มีความเข้าใจในวิธีวัดผลแบบต่าง ๆ รองลงมาคือร้อยละ 36.53 ประสบปัญหาการสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจและทักษะดนตรี

ตอนที่ 3 ปัญหาด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี แยกเป็นด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสถานที่ ด้านบุคลากร และตัวนักเรียน ของผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา

ปัญหาด้านการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหามากที่ขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ (\bar{x} = 4.12) เช่นเดียวกับครูผู้สอน (\bar{x} = 3.97) ส่วนครูผู้สอนมีปัญหามากในการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนและการทำอุปกรณ์เครื่องดนตรี (\bar{x} = 3.50) ในขณะที่ผู้บริหารมีปัญหาน้อย (\bar{x} = 3.39) สำหรับปัญหาที่ขาดการส่งเสริมในการศึกษาอบรมการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลนั้นครูผู้สอนมีปัญหามาก (\bar{x} = 3.65) ในขณะที่ผู้บริหารมีปัญหาน้อย (\bar{x} = 2.96) ส่วนปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ปัญหาด้านอุปกรณ์และสถานที่

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหามากในอุปกรณ์การสอนดนตรีที่ไม่พอเพียงกับจำนวนนักเรียน (\bar{x} = 3.69) เช่นเดียวกับครูผู้สอน (\bar{x} = 3.94) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในการขาดระเบียบ และการควบคุมจำนวนและการเบิก

จ่ายอุปกรณ์ทางดนตรี ($\bar{x} = 2.43$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.92$) ส่วนปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ปัญหาด้านบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหามากในเรื่องบุคลากรขาดความรู้ทางปรัชญาดนตรีในระดับอนุบาล ($\bar{x} = 3.68$) เช่นเดียวกับครูผู้สอน ($\bar{x} = 3.69$) ผู้บริหารมีปัญหามากในเรื่องบุคลากรไม่มีวุฒิทางดนตรีศึกษา ($\bar{x} = 4.25$) เช่นเดียวกับครูผู้สอน ($\bar{x} = 3.92$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยในเรื่องบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนดนตรีในระดับอนุบาล ($\bar{x} = 3.47$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหามาก ($\bar{x} = 3.56$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาเด็ก ($\bar{x} = 2.38$) และในขณะที่ครูผู้สอนก็มีปัญหาน้อยเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 2.73$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องบุคลากรไม่สามารถนำความรู้มาใช้กับนักเรียนอนุบาลได้ ($\bar{x} = 2.44$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.63$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องไม่ได้รับความร่วมมือจากครูอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมเสริมทางด้านดนตรี ($\bar{x} = 2.44$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.66$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องมีงานอื่นนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป ($\bar{x} = 2.29$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.63$) ผู้บริหารมีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 2.13$) ในขณะที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.64$) ส่วนปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ปัญหาด้านตัวนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาน้อยในเรื่องนักเรียนไม่มีเครื่องเล่นดนตรีเพียงพอ เช่น เครื่องประกอบจังหวะ เครื่องเคาะจังหวะ ($\bar{x} = 2.88$) เช่นเดียวกับครูผู้สอน ($\bar{x} = 3.21$) ส่วนปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ด้านความคิดเห็น ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการ
จัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ของผู้บริหารและครูผู้สอน

ด้านความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ในด้านกิจกรรมดนตรีที่ควรจัดให้นักเรียนอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 97.40 มีจำนวนเท่ากัน คิดว่าควรจัดให้มีการเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่นเครื่องเคาะ จังหวะ และการร้องเพลงง่าย ๆ รองลงมาคือร้อยละ 96.10 คิดว่าควรจัดให้มีการเคลื่อนไหวและจังหวะ ในขณะที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 97.79 คิดว่าควรจัดให้มีการเคลื่อนไหวและจังหวะ รองลงมาคือร้อยละ 95.57 คิดว่าควรจัดให้มีการร้องเพลงง่าย ๆ สำหรับเวลาในการจัดกิจกรรมดนตรี ผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 37.66 และครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 34.32 เห็นว่าควรจัดประมาณ 20 นาที ส่วนการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษทางดนตรีนอกเหนือจากการเรียนการสอน ผู้บริหารจำนวนมากคือร้อยละ 98.70 และครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 97.05 มีความเห็นเดียวกันว่าควรจัดการออกกำลังกายประกอบจังหวะดนตรีตอนเช้าทุกวัน รองลงมาคือผู้บริหารร้อยละ 74.03 และครูผู้สอน ร้อยละ 60.86 คิดว่าควรจัดให้มีการประกวดแข่งขันทางการขับร้องภายในชั้นเรียนหรือในโรงเรียน สำหรับการทำแบ่งกลุ่มนักเรียนอนุบาลเรียนกิจกรรมดนตรี ผู้บริหารร้อยละ 46.75 คิดว่าควรเรียนกลุ่มละประมาณ 5 คน ในขณะที่ครูผู้สอนคือร้อยละ 41.33 คิดว่าควรเรียนกลุ่มละประมาณ 10 คน

ในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 67.53 มีจำนวนเท่ากันคิดว่าควรปรับปรุงอุปกรณ์ สถานที่และบุคลากร ส่วนครูผู้สอนคือร้อยละ 65.68 คิดว่าควรปรับปรุงบุคลากร ครูที่ผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 51.95 และครูผู้สอนร้อยละ 52.40 เห็นว่าครูที่สอนกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาลควรมีวุฒิทางดนตรีในระดับปริญญาตรีผู้บริหารส่วนมากคือ ร้อยละ 96.10 และครูผู้สอนส่วนมากคือร้อยละ 88.93 เห็นว่าครูดนตรีระดับอนุบาลควรมีความรู้ด้านอนุบาลศึกษา : เข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สำหรับความต้องการได้รับการอบรมสัมมนาทางการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล ผู้บริหารจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 96.10 และครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 98.15 ต้องการได้รับการอบรมสัมมนา โดยผู้บริหารคิดเป็น

ร้อยละ 77.92 และครูผู้สอนคิดเป็น ร้อยละ 64.21 ต้องการให้หน่วยงานคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้จัด

สำหรับลักษณะที่ครูอนุบาลจะจัดสอนดนตรีได้ดี ผู้บริหารส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 94.81 คิดว่าครูควรมีลักษณะรักเด็ก แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 91.51 คิดว่าครูควรมีลักษณะอารมณ์ดี ส่วนความสามารถเล่นเครื่องดนตรีของครูผู้สอนระดับอนุบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่คือร้อยละ 84.42 และครูผู้สอนส่วนใหญ่คือร้อยละ 79.70 เห็นว่าควรมีความสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ สำหรับความสามารถพิเศษของครูอนุบาลที่เกี่ยวกับดนตรีและจำเป็นต้องมี ผู้บริหารส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 94.81 และครูผู้สอนส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 95.20 เห็นว่าครูควรมีความสามารถร้องเพลงได้ถูกต้อง เช่นในเรื่องทานอง เสียง

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีในระดับอนุบาล สรุปได้ดังนี้

1. ต้องการให้มีการจัดอบรมสัมมนาการสอนดนตรีสำหรับเด็กระดับอนุบาล
2. ต้องการให้มีครูสอนกิจกรรมดนตรีระดับชั้นอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ควรมีเครื่องดนตรีง่าย ๆ ให้เด็กได้จับต้องเล่นมากพอที่เด็กจะได้รับความรู้พร้อม ๆ กันประมาณ 5-10 คน
4. อุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทยและสากล ควรมีพอเพียงสำหรับนักเรียน
5. ในห้องเรียนควรมีเครื่องดนตรีที่ได้มาตรฐานอย่างน้อย 1 ชนิด เช่น เปียโน
6. ควรมีงบประมาณในการซ่อมเครื่องดนตรี
7. ควรจัดให้มีห้องดนตรีโดยเฉพาะ
8. ควรปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 โดยกำหนดให้มีกิจกรรมดนตรีไว้ด้วย
9. ควรจัดให้มีเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีในด้านการผลิตสื่อ เทคนิควิธีการสอนอย่างละเอียด

10. ควรจัดให้มีวิดิทัศน์ เกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาลไว้ในศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกแห่ง

11. สถาบันที่ผลิตครูระดับอนุบาล ควรทบทวนและเปลี่ยนหลักสูตรในเรื่องให้ครูระดับอนุบาล มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีได้ โดยอาจจะบังคับให้เรียนเป็นวิชาโททางด้านดนตรีระดับชั้นอนุบาล

12. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีการสำรวจโดยการสอบถามไปตามโรงเรียนอนุบาลแต่ละแห่ง ว่าต้องการครูสอนเฉพาะด้านอะไรบ้าง จึงสามารถช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

13. ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมดนตรีของระดับชั้นอนุบาล

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายและเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูล สภาพภาพส่วนตัวของผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาครั้งนี้เห็นได้ว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่เป็นหญิงนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้หญิงมีความเหมาะสมในการให้การดูแลเด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กปฐมวัยมากกว่าชาย ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งก็น่าจะเพียงพอแล้วแต่ถ้าจะให้ดีควรมีวุฒิทางอนุบาลด้วย ซึ่งจะทา้้งานบริหารกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ในด้านประสบการณ์ในการสอนเด็กอนุบาลส่วนใหญ่มีมากพอและเหมาะสมที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ซึ่งโดยทั่วไปต้นสังกัดจะเป็นผู้แต่งตั้งโดยพิจารณาจากคุณภาพของบุคคลเป็นสำคัญ ในเรื่องของการไม่เคยผ่านการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีหรือวิธีสอนดนตรีชั้นอนุบาลศึกษามาก่อนก็คงเป็นเรื่องธรรมดาของผู้บริหารโรงเรียน แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังได้รับ

การอบรมดนตรีมาบ้าง มีความสามารถด้านการขับร้อง หากแต่จะเป็นผลดีถ้าผู้บริหารให้ความสำคัญในกิจกรรมดนตรี ดังคำกล่าวของพิชัย ปรัชญาอนุสรณ์ (2532 : 11) ว่าครูในระดับอนุบาลต้องการความช่วยเหลือทางด้านความรู้ จิตวิทยาการพัฒนาการ พร้อม ๆ กับวิชาการดนตรี และ เทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับวัย วุฒิภาวะ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก ผู้มีหน้าที่บริหารการศึกษาระดับอนุบาลไม่ควรมองข้าม มิฉะนั้นดนตรีศึกษาในระดับนี้จะไม่ทำประโยชน์ให้มากตามที่คาดหวังไว้

สำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาลจากผลการวิจัยพบว่า ทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (วิชาเอกอนุบาลศึกษา) และมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาลมาแล้ว 13 ปีขึ้นไป ส่วนมากไม่มีประสบการณ์ทางด้านดนตรีแต่มีความสามารถด้านการขับร้อง และมีจำนวนมากกว่าครึ่งไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีหรือวิธีสอนดนตรีชั้นอนุบาลศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่รับผิดชอบเด็กในชั้นจำนวนระหว่าง 36-40 คน โดยไม่มีผู้ช่วยครูหรือพี่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพูนศรี ดันดีวัฒน์ (2528:81) ที่พบว่า โรงเรียนอนุบาลยังไม่พร้อมที่จะจัดให้ครูรับผิดชอบนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคือ ครู 1 คนต่อเด็ก 25 คน และการจัดครูที่มีวุฒิอนุบาลหรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรอนุบาลเข้าสอนระดับอนุบาลทำได้ไม่มากนัก สำหรับกิจกรรมดนตรีระดับชั้นอนุบาล ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ถ้าครูขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลอย่างเหมาะสม ครูอนุบาลก็คงต้องใช้ความสามารถเท่าที่มีอยู่คือการร้องเพลงสอนนักเรียนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พิชัย ปรัชญาอนุสรณ์ (2532 :11) ว่าเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล เรายังขาดแคลนครูสอนดนตรีระดับนี้อีกมาก ทั้งในด้านการนำวิชาดนตรีเข้าไปเป็นลักษณะบูรณาการและการสอนเป็นวิชาเฉพาะ โรงเรียนอนุบาลส่วนมากมักจะเปิดเทปเพลงที่จัดเตรียมไว้แล้วให้เด็กมีโอกาสดัง ซึ่งเป็นเพลงร้องมากกว่าเพลงบรรเลง เนื้อหาทางดนตรี คือทำนองเพลง จังหวะ เสียงประสานรวมทั้งภาษาก็ยังใช้ความรู้สึกของผู้ใหญ่เป็นเกณฑ์ในการเสนอมากกว่าที่จะให้เด็กได้หัดคิด ทดลองและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง จึงเป็นกิจกรรมดนตรีที่เด็กต้องทำเพราะถูกสอนให้จำมากกว่าเกิดจากความซาบซึ้งภายในตัวเด็ก

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับเป้าหมายและนโยบายในการจัดกิจกรรมดนตรีและการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่าผู้บริหารมีเป้าหมายพิเศษในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลโดยมุ่งให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรี มุ่งให้นักเรียนได้ฟังเสียงธรรมชาติ เสียงดนตรี มุ่งให้นักเรียนได้ร้องเพลง และมุ่งให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ เช่น เครื่องประกอบจังหวะชนิดต่าง ๆ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการส่งเสริมเป้าหมายพิเศษในการจัดกิจกรรมดนตรีโดยจัดกิจกรรมเสริมทางดนตรีให้มากขึ้น แต่ไม่มีการปรับแผนการจัดประสบการณ์ พุทธศักราช 2530 เพื่อให้สอดคล้องกันในการจัดกิจกรรมดนตรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจ หลักการจัดกิจกรรมดนตรีอย่างมาก โดยจัดได้แต่เพียงการเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะ การร้องเพลง การฟังเพลง เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ วนเวียนซ้ำไปซ้ำมาจนครูผู้สอนและนักเรียนเข้าใจว่ากิจกรรมดนตรีมีเพียงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของพรุทธ์ สุทธจิตต์ (2532 : 96) ที่กล่าวว่าไว้ว่า ดนตรีศึกษาในอังกฤษให้ความสำคัญกับการศึกษาดนตรีของเด็กในวัยอนุบาลอย่างมาก ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศไทยเห็นได้ชัดว่าดนตรีศึกษาสำหรับเด็กในวัยอนุบาล ควรได้รับการพัฒนารูปแบบเนื้อหาสาระ เพราะหลักสูตรระดับอนุบาลยังไม่ให้ความสำคัญกับดนตรีเท่าที่ควร การเสนอแนะกิจกรรมดนตรีที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาด้านดนตรี ที่สำคัญคือจุดมุ่งหมายของการสอนดนตรี มุ่งเน้นไปในเรื่องการพ้องร่าเคลื่อนไหวตามแบบแผน ซึ่งมีใช้จุดมุ่งหมายที่ถูกต้องของการสอนดนตรี ในด้านการสอน โดยทั่วไปโรงเรียนอนุบาลมักไม่มีผู้สอนที่มีความรู้ด้านดนตรี จึงมิได้จัดกิจกรรมดนตรีให้กับเด็กแต่อย่างใดน่าจะถึงเวลาแล้วที่นักการศึกษาควรหันมาให้ความสนใจกับดนตรีศึกษา เพราะผลที่ได้รับจากการเรียนดนตรีนั้นมีมากมาย โดยเฉพาะการพัฒนาจิตใจให้ละเอียดอ่อน เข้าถึงความงามของโสตศิลป์ สำหรับการส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้โดยให้เข้ารับการอบรมหรือดูงานนั้น ผู้บริหารจำนวนมากกว่าครึ่งคือร้อยละ 74.03 ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมหรือดูงาน ซึ่งขัดแย้งกับคำตอบของครูผู้สอนที่ตอบว่าไม่เคยได้รับการอบรมเลย คิดเป็นร้อยละ 76.38 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหาร

ยังไม่ให้ความสำคัญและเข้าใจหลักการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลดีพอ และเท่าที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์มาจากการเป็นครู ทราบว่าผู้บริหารส่วนมากมักจะมึนโยบายเหมือน ๆ กันทุกโรงเรียน เพราะนโยบายเหล่านี้ถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติผู้บริหารจึงมีความคิดเหมือน ๆ กันว่า ไม่กล้าปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น อีกประการก็คือผู้บริหารไม่ได้ใช้ทรัพยากรครูให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งดูจากผลวิจัยที่ได้คือ ผู้บริหารส่วนมากคือร้อยละ 63.64 ให้มีการคัดเลือกครูมาสอนกิจกรรมดนตรี โดยมีเกณฑ์ว่า ครูต้องร้องเพลงได้ถูกต้อง ร้องลงมาเป็นครูต้องสามารถเล่นเครื่องดนตรีเป็นอย่างน้อย 1 ชนิด ซึ่งขัดแย้งกับคำตอบของครูผู้สอนจำนวนมากว่าครึ่งคือร้อยละ 84.87 ที่ตอบว่าครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนเป็นครูประจำชั้น ซึ่งส่วนใหญ่มีความสามารถทางการขับร้องเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 57.20 ส่วนความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีมีจำนวนน้อยมาก ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจครูสอนระดับอนุบาลให้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมใส่ตัว โดยจะให้ไปเรียนพิเศษทางด้านดนตรี หรือเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานต่าง ๆ จัดชั้นก็จะเป็นการดีที่สุดต่อวงการศึกษาระดับอนุบาลอย่างมากมาย เนื่องจากการที่ผู้บริหารและครูมีความสามารถทางการร้องเพลงมากที่สุดนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การร้องเพลงเป็นทักษะที่ง่ายที่ใคร ๆ ก็ทำได้เป็นส่วนใหญ่ แต่จะร้องเพลงให้ถูกจังหวะชัดเจน ไม่เพี้ยนนั้นจำเป็นต้องฝึกหัดและเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันเท่าที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การสอนมานั้น พบว่าครูอนุบาลส่วนมากมักจะสอนร้องเพลงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัชรินทร์ สายสาระ (2531 : 76-77) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรี) ระดับประถมศึกษาในเขตจังหวัดเลย พบว่า ครูผู้สอนไม่สามารถปลูกฝังความเข้าใจในดนตรีให้แก่เด็ก ครูสอนดนตรีไม่ได้จบการศึกษาสาขาดนตรีเลยแม้แต่คนเดียวแต่จำเป็นต้องสอน ซึ่งมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน แต่ส่วนมากถูกบังคับให้สอนทั้ง ๆ ที่ไม่มีความถนัดเลยในบางโรงเรียน ครูส่วนใหญ่

จะสอนทักษะการร้องเพลงอย่างเดียว ทักษะอื่น ๆ ตามหลักสูตรแทบจะไม่ได้สอนเลย เพราะไม่ทราบว่าสอนอย่างไร และการร้องเพลงก็สอนแต่เพียงให้ภาษาถูกต้อง ลักษณะทางดนตรีไม่ได้เน้น ผู้วิจัยยังเห็นว่า ครูผู้สอนระดับอนุบาลส่วนมากมีเนื้อเพลงมากมายจากแผนการจัดประสบการณ์ แต่ไม่ค่อยทราบท่อนองเพลง ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุที่ว่า อ่านโน้ตสากลไม่ค่อยได้ เล่นเครื่องดนตรีไม่เป็น และไม่สนใจการค้นคว้าหาท่อนองเพลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพันธ์ พิธานสมบัติ (2520 : จ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการนำขับเพลงประกอบการสอน คือ ครูทราบเนื้อร้อง แต่ไม่ทราบท่อนองเพลง

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน ของครูผู้สอน แยกเป็นการเตรียมความพร้อมด้านดนตรี ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี ด้านทักษะดนตรี และด้านการวัดและประเมินผลดนตรีพบว่า การเตรียมความพร้อมด้านดนตรีมีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับชั้นอนุบาลศึกษา ครูผู้สอนส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 95.20 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรี รองลงมาเป็นการสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหวและการปรบมือหรือท่างังหวะ มีส่วนน้อยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแยกแยะลักษณะของระดับเสียงและลักษณะของเสียงในเรื่องความดังค่อยและความรู้สึก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูผู้สอนเน้นการเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรีมากที่สุด ก็อาจจะ เป็นเพราะว่าในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 กำหนดให้จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะทุก ๆ วัน วันละประมาณ 20 นาที ซึ่งในแผนการจัดประสบการณ์จะ เน้นมากกว่าครูต้องจัดกิจกรรมนี้ทุก ๆ เช้า และได้กำหนดเนื้อหา วิธีสอน อุปกรณ์และการประเมินผลให้ครบครุ เพียงแต่จัดเตรียมกิจกรรมและอุปกรณ์ให้ครบตามแผนการจัดประสบการณ์เท่านั้น และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและจังหวะ เป็นกิจกรรมเน้นที่การปฏิบัติ เพราะ เด็กในวัยอนุบาลนี้ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย เด็กในวัยนี้จึงพอใจกับการกระโดดโลดเต้นไปพร้อมกับจังหวะดนตรี อีกทั้งครูผู้สอนก็มีความรู้สึกว่าสอนง่ายโดยเด็กสามารถเคลื่อนไหวแบบใดก็ได้ โดยครูผู้สอนเน้นทักษะการแยกแยะลักษณะของระดับเสียงและลักษณะของเสียงในเรื่องความดังค่อยและความรู้สึก

ทั้งการอ่านสัญลักษณ์ง่าย ๆ แทนเสียงดนตรี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีความสำคัญต่อ กิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลเท่ากับการเคลื่อนไหวและจังหวะ สำหรับบ้าน ห้องเรียนส่วนใหญ่ที่มีเครื่อง เทป และ เทปเพลงเป็นอันดับแรก รองลงมาคืออิ่ง ฉาบ และ กรับนั้น มีจำนวนน้อยที่สุดที่มีเปียโนในห้องเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า เครื่อง เทปและ เทปเพลงหาซื้อได้ง่าย ราคาไม่แพง วิธีการเล่นก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถเลือกเพลงและดนตรีได้ตามชอบใจ ดูเหมือนกับว่าวงดนตรีวง นั้น ๆ มาแสดงให้ฟังอย่างง่ายที่สุด ส่วนอิ่ง ฉาบและกรับ ก็เป็นเครื่องดนตรี ประกอบจังหวะที่มีวิธีการเล่นง่าย ๆ และไม่มีท่วงนอง ราคาก็ไม่แพงทั้งยังสามารถประดิษฐ์จากเศษวัสดุชิ้นใช้ทดแทนของจริงได้ แต่เครื่องดนตรีที่มีท่วงนอง เช่น เปียโน กีตาร์ เปียโนไฟฟ้าหรือเมโลเดียน อีเลคทรอนและขลุ่ย เช่น รีคอร์เดอร์ มีน้อยมากในห้องเรียน ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะว่า ราคาแพงมาก มีวิธีการเล่นที่ ยุ่งยาก และครูไม่มีความถนัดในเครื่องดนตรีเหล่านี้และไม่เห็นความสำคัญของ เครื่องดนตรีเหล่านี้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอนควรเปลี่ยนแนวคิดและหันมายอมรับ ถึงความสำคัญของเปียโน กีตาร์ ฯลฯ เพราะ ว่า เอ็ดเวิร์ด อีเดิลสัน (Edward Edelson) อาจารย์สอนดนตรีที่คลิฟตัน ไซดส์สกูลรัฐนิวเจอร์ซีย์ กล่าวไว้ว่า กีตาร์จะ เป็นเครื่องมือที่พำนักเด็กนักเรียนชื่นชอบดนตรีมาก พวกเขาหาเพลง ใหม่ ๆ มาเล่นด้วยกีตาร์ได้ง่าย นอกจากนี้ในเวลาหยุดพัก กีตาร์ยังช่วยพำนักเด็ก ๆ นั่งล้อมวงเล่นกันอย่างสนุกสนาน (ศรีธธา 2525 : 38) ผู้วิจัยเห็น ว่า ถ้าโรงเรียนเพียงแต่สนับสนุนซื้อกีตาร์สักหนึ่งตัวให้กับครูอนุบาล แน่แน่นอนจาก การที่ไม่มีครูอนุบาลคนใดเล่นกีตาร์ได้ก็จะ เกิดความมึนงง พยายาม ที่จะ เล่น กีตาร์ให้ได้ อย่างแน่นอน ส่วนเปียโนซึ่งนับว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีราคาแพงมากที่สุดอาจเทียบเท่ากับอีเลคทรอน ก็มีคุณสมบัติมหัศจรรย์เพราะเสียงของเปียโน เป็นเสียงที่มีมาตรฐาน และสามารถเล่นได้ทุกเสียง และถึงแม้ว่าจะไม่มีไฟฟ้า เปียโนก็สามารถเล่นได้มีเสียงก้องกังวานนุ่มนวลทีเดียว การจัดการศึกษาก่อนระดับ ประถมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการศึกษาของประเทศนี้มีความเจริญรุดหน้าอย่าง มาก ซึ่งดูได้ชัดชัดอย่างอุปกรณ์ทางดนตรี เช่นเปียโนหรือออร์แกน จะมีโรงเรียนละ 1 หลัง เป็นอย่างน้อย แต่ส่วนใหญ่จะมีทุกห้องเรียนสำหรับสอนดนตรี และครูเล่น เพลงให้เด็กร้องประกอบ ครูทุกคนในโรงเรียนอนุบาลสามารถเล่นเปียโนหรือ

ออร์แกนได้เป็นอย่างดี เครื่องดนตรีแบบง่าย ๆ สำหรับเด็กฝึก (ส่วนใหญ่จะเป็น คีย์บอร์ด หรือ คลาริเน็ตคนละ 1 ชิ้น) เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง ฯลฯ (คุรุปริทัศน์ 2531 : 28) สำหรับผลวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีใน โรงเรียนอนุบาลมักจะ เป็นครูประจำชั้นเป็นส่วนใหญ่ นั่น ก็อาจเป็นเพราะว่าหาครูที่มีความสามารถดนตรีไม่ได้ ครูประจำชั้นจึงต้องทำหน้าที่สอนแทน ซึ่งสอดคล้อง กับผลวิจัยที่พบได้คือ ผู้บริหารร้อยละ 20.78 ตอบว่าสาเหตุที่ไม่มีการจัดให้มี ครูดนตรีโดยเฉพาะ ก็เพราะว่าไม่มีครูที่มีความสามารถเฉพาะดนตรี

สำหรับกิจกรรมดนตรีในแต่ละวัน ซึ่งครูผู้สอนจัดนั้นประมาณ 15 นาที คิดเป็นร้อยละ 33.58 ที่จัดกิจกรรมดนตรี ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเวลาที่น้อยมาก ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการจัดกิจกรรมดนตรีควรผสมผสานกันอย่างกลมกลืน เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วน โดยเด็กอนุบาลควรได้ปฏิบัติ ทักษะต่าง ๆ ในรูปของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในแต่ละช่วงของกิจกรรมควร กินเวลาประมาณ 20-30 นาที โดยใน 1 สัปดาห์ควรมีกิจกรรมดนตรีประมาณ 2-3 ครั้ง เป็นอย่างน้อย (พรุทธิ์ สุทธิจิตต์ 2532 : 191)

ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรีผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาดนตรี ประเภทจังหวะในเรื่องของ จังหวะเต็ม จังหวะแตะ จังหวะเน้น จังหวะไม่เน้น ครูผู้สอนจัดกิจกรรมประเภทนี้น้อยมาก แต่จังหวะส่วนอื่น ๆ ได้จัดให้มีมากพอสมควรซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า น่าดีใจและชื่นชมที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมเข้าจังหวะ ได้มากและหลายแบบ ที่มีส่วนน้อยไม่จัดนั้น ก็อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจ ถ้าได้รับการอบรมสัมมนาครูผู้สอนคงสามารถจัดได้เต็มรูปแบบ เมื่อมองในภาพรวมของผลการวิจัยในด้านเนื้อหาของกิจกรรมดนตรี พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังจัดกิจกรรม เนื้อหาดนตรีได้ไม่ครอบคลุมมากนัก ในเนื้อหาดนตรีแต่ละประเภทครูผู้สอนมักจะ จัดกิจกรรมนี้ได้เพียง 2-3 ประเภทเท่านั้น สิ่งเหล่านี้ได้ประจักษ์ว่า ถึงเวลาแล้วที่การจัดกิจกรรมดนตรีควรคำนึงถึงความสมบูรณ์ของสาระดนตรี ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ทางดนตรีควรครอบคลุมสาระดนตรีดังต่อไปนี้ คือ เนื้อหาดนตรีและ ทักษะดนตรี ดังนั้นถ้าครูผู้สอนได้มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมดนตรีโดยเฉพาะ เนื้อหาดนตรีให้กับเด็กในวัยอนุบาลได้อย่างถูกต้องแล้ว เด็กก็ได้สัมผัสกับดนตรีใน ทุกลักษณะถือ เป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะช่วยให้นักเด็กมีประสบการณ์ดนตรี สิ่ง que เด็กควรจะ

มีประสบการณ์คือ เรื่องเกี่ยวกับจังหวะ ทานอง เสียงประสาน รูปแบบ สีสัน และอารมณ์เพลง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2531 : 192)

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีที่จัดให้กับนักเรียน พบว่าครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมเหล่านี้บ่อยมาก คือการเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ การสร้างสรรค์ทางดนตรี และการจัดมุมหรือศูนย์ดนตรี ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดได้มากพอสมควร ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ให้เด็กได้เล่นและสัมผัสกับเครื่องดนตรีต่าง ๆ จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี และผลพลอยได้ที่ตามมาคือมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี เด็ก ๆ สามารถได้เล่นเครื่องดนตรี จากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ภาชนะในห้องเรียน โรงเรียนและทางบ้านของเด็กเอง โดยเฉพาะในห้องเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมากในการเตรียมความพร้อมทุกด้านในระดับอนุบาลที่มีได้มุ่งการเรียนการสอน เพื่อการอ่าน ออก เขียนได้ การจัดมุมต่าง ๆ ภาชนะในห้องเรียน โดยเฉพาะมุมดนตรีหรือศูนย์ดนตรี เป็นสภาพแวดล้อมที่ครูสามารถจัดให้กับเด็กได้ อีกทั้งเพื่อจะช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนดูสดใสและน่าเรียนมากยิ่งขึ้น ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือที่จะสร้างคนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาพันท์ กรโสภิกยกิจ (2531 : 81) ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กอยู่ก่อนวัยก่อนเรียน ควรจะมีมุมห้องที่ให้ความรื่นรมย์ด้วยเสียง อาจจะเป็นเทปแผ่นเสียง หนังสือ ดนตรีเด็ก เครื่องเล่นดนตรี เช่น เครื่องเคาะจังหวะ เครื่องตีจังหวะ ซึ่งประกอบด้วย กรับ ฉิ่ง กรุงกริ่ง แทมโบรีน กลอง ระฆัง สามเหลี่ยม ระนาดเหล็กเล็ก ระนาดเหล็กใหญ่ ระนาดไม้เล็ก ระนาดไม้ทุ้ม เครื่องดนตรีคาร์ลอร์ฟ ของประเทศเยอรมันเหมาะกับวัยนี้มาก นอกจากนั้นควรมี เกมประกอบดนตรี คาถาลอนประกอบดนตรี ละครประกอบดนตรี ราวประกอบดนตรี เต็นประกอบดนตรี ร้องประกอบดนตรีและแต่งเพลงง่าย ๆ จัดมุมห้องดนตรีให้รื่นรมย์

ด้านทักษะดนตรีผลการวิจัยพบว่า ด้านทักษะดนตรีประเภทการฟังดนตรีที่จัดในห้องเรียน ครูผู้สอนมากกว่าครึ่ง เน้นการเปิดเครื่องเล่นเทปพร้อมกับเลือกเพลงที่เกี่ยวกับเด็ก ๆ และจัดให้ครูได้ร้องเพลงด้วยตนเองทุกครั้ง แต่กิจกรรมที่จัดพานักเรียนไปชมการแสดงดนตรีสด ๆ เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการร้องเพลงมาร้องให้ให้นักเรียนฟังและจัดหาวัสดุทัศนียภาพเกี่ยวกับดนตรีมาให้ให้นักเรียนได้

ชมและฟัง ครูผู้สอนจัดน้อยมากผู้วิจัยมีความเห็นว่า การฟังดนตรีควรให้เด็กได้รับ
 านหลาย ๆ ลักษณะ หลาย ๆ ประสบการณ์ เด็กจะไม่เกิดการเบื่อหน่าย ซ้ำซาก
 จาเจ แต่จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีเพิ่มมากขึ้น ซึ่ง ณัฐธ
 สุธจิตต์ (2531 : 166) ได้กล่าวว่าพื้นฐานของทักษะดนตรีที่สำคัญที่สุดก็คือ
 การฟัง เด็กที่มีพัฒนาการด้านการฟังดีย่อมจะมีพัฒนาการในทักษะอื่น ๆ ดีไปด้วย
 กิจกรรมการฟัง เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อทำให้เด็กมีการตอบสนองต่อดนตรีในลักษณะ
 ต่าง ๆ ซึ่งเมื่อเด็กเริ่มมีประสบการณ์ดนตรีมากขึ้น เด็กจะเริ่มสร้างสรรค์ได้
 จากการสร้างสรรค์และจากกิจกรรมต่าง ๆ ในส่วนที่มีการร้องเพลง การเล่น
 เครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ การเคลื่อนไหว การอ่านสัญลักษณ์ง่าย ๆ ทางดนตรีจะ
 ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจและมีพัฒนาการด้านการฟังดีขึ้น สำหรับความ
 ยาวของเพลงที่นำมาสอนการฟัง ครูส่วนมากใช้เพลงที่มีความยาวประมาณ 2-4
 นาที ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมสำหรับวัยนี้ เพลงที่ฝึกการฟังควรจะสั้น ๆ เพราะ
 สมาธิเด็กวัยนี้สั้นมาก แต่ถ้าเป็นเพลงยาว ๆ ก็ควรจะเลือกตัดตอนที่ไพเราะหรือ
 มีความหมาย

ส่วนทักษะดนตรีประเภทการร้องเพลง พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่นเน้น
 การจัดให้นักเรียนฟัง เพลงที่ผู้อื่นร้องอย่างสนุกสนาน ให้นักเรียนแสดงท่าทาง
 ตามเพลงที่ผู้อื่นร้องและให้นักเรียนร่วมร้องเพลงขณะที่ผู้อื่นร้องทีละคำ หรือทีละ
 ประโยค ส่วนกิจกรรมการร้องเพลงด้านอื่น ๆ ครูผู้สอนจัดน้อยมาก จาก
 ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้วิจัย การสอนร้องเพลงมักจะ เป็นการร้องเพลงแบบ
 ตะโกนหรือครูสั่งให้นักเรียนร้องเสียงดัง ๆ เด็กจะร้องเพี้ยนบ้าง ภาษาที่ร้องผิด
 บ้างจังหวะของเพลงซ้ำเร็วไม่สม่ำเสมอบ้าง ครูผู้สอนมักไม่ค่อยใส่ใจ ขอเพียง
 แต่ให้เด็กร้องดังและทำท่าประกอบหรือเดินรำประกอบดนตรีให้สนุกสนานเท่านั้น
 ก็พอตามหลักการที่เหมาะสมแล้วไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะ เป็นการสอนร้องเพลงที่
 ไม่ถูกต้อง ไรลตาน ไรคตาย ผู้วางรากฐานดนตรีศึกษา ในอังกฤษ เชื่อว่าการรับรู้
 ของเด็กวัยอนุบาลจัดว่าสำคัญและเป็นรากฐานของการเรียนดนตรีที่มีประสิทธิภาพ
 ในระยะต่อ ๆ มา โดยเฉพาะการร้องเพลงนั้นได้รับการเน้นมาก ผู้สอนกิจกรรม
 ดนตรีในโรงเรียนอนุบาล ประเทศไทย จะพยายามแก้ไขการร้องของเด็กที่ไม่
 ถูกต้องเสมอ ๆ โดยค่อยเป็นค่อยไป เสียงร้องที่ผู้สอนใช้ เป็นเสียงที่มีคุณภาพ

ไพเราะ โดยผู้สอนจะบอกเด็กให้ร้องตามแบบตน ไม่ควรตะเบ็งหรือตะโกน ฉะนั้น
 ในระยะ 2-3 ปีที่เด็กอยู่ในโรงเรียนอนุบาลนี้ การพัฒนาด้านทักษะการร้องเพลง
 จะก้าวหน้าไปมาก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อที่เด็กจะร้องเพลงให้
 ไพเราะมีคุณภาพต่อไปเมื่อก้าวไปสู่ระดับประถมศึกษา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2532
 : 95-96)

สำหรับทักษะดนตรีประเภทการเล่นเครื่องดนตรี ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่
 ค่อยให้ความสำคัญมากนัก จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนเน้น เพียง 3 กิจกรรม
 คือใช้เครื่องดนตรีช่วยให้นักเรียนเคลื่อนไหว ให้นักเรียนฟังดนตรีและตอบสนอง
 ต่อจังหวะดนตรี จากเทป แผ่นเสียง หรือจากเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ โดยการ
 ประมอญทำท่าประกอบ ฯลฯ และให้นักเรียนได้เล่นเครื่องดนตรี เช่น เครื่องเคาะ
 จังหวะร่วมกับเพื่อน ๆ คนอื่นในกลุ่ม ส่วนกิจกรรมอีก 5 กิจกรรม ครูผู้สอนเน้น
 น้อยมาก ผู้วิจัยเห็นว่า การให้เล่นเครื่องดนตรีเท่าที่มีประสบการณ์ผ่านมา ครูผู้
 สอนไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบอุปกรณ์ดนตรีหรือสื่อดนตรีมากนัก อาจจะเป็นเพราะว่า
 ได้เห็นในด้านแคบ ๆ เท่านั้น การศึกษาจะล่องเลยมาก็ปีก็ตามครูผู้สอนก็ยังคงยึด
 แบบเดิมและฝังใจว่า เด็กวัยนี้เล่นเครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ แค่นี้ได้โดยใช่
 ไม้ กระทบ ลึงก็เพียงพอแล้ว ถ้ามากกว่านี้ค่อยเรียนในชั้นประถมศึกษา เด็กอนุบาล
 จึงไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางการเล่นเครื่องดนตรีเพราะ 2-3 ปี ที่อยู่
 ในโรงเรียน ก็พบและสัมผัสแต่เครื่องดนตรี 2-3 ชิ้นเท่านั้น ฉะนั้นครูผู้สอนระดับ
 อนุบาลควรจะศึกษาและทำความเข้าใจในเครื่องดนตรีที่สามารถจัดได้หลายรูป
 แบบและมีกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรุทธ์ สุทธจิตต์
 (2531 : 95,103) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ในระดับปฐมวัยผู้เรียนควรมีโอกาสได้เล่น
 เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ซึ่งเครื่องดนตรีที่ได้มาตรฐานและสามารถเล่นได้ตั้งแต่
 ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษา คือเครื่องดนตรีของออร์ฟ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ
 คือ เครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายระนาดหรือ ไซโลโฟน (xylophone) สามารถ
 กดแผ่นระนาดออกได้ซึ่งช่วยให้นักเรียนสำหรับผู้เริ่มเล่นง่ายขึ้นมา นอกจากนี้
 บทเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีของออร์ฟในลักษณะของการผสมวงมีมากมาย และเป็น
 บทเพลงที่สนุกสนานมีคุณค่าทางดนตรีอย่างมากด้วย

ส่วนทักษะดนตรีประเภทการสร้างสรรค์หรือการแต่งเพลง พบว่า ครูผู้สอนได้จัดทำกับนักเรียนน้อยมาก โดยส่วนใหญ่มักจะเน้นเพียงแต่กิจกรรมที่ให้นักเรียนทดลองเล่นเครื่องดนตรี และทดลองเสียงต่าง ๆ กับ กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงละครตามเพลงที่ได้รับฟังเท่านั้น ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ อีก 7 กิจกรรมได้รับความสำคัญลดน้อยลง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมที่ยิ่งซับซ้อนและยุ่งยากมาก ๆ ขึ้น ครูผู้สอนยิ่งละเอียดมากขึ้นเป็นเงาตามตัวทีเดียว จากประสบการณ์ที่ผ่านมาครูผู้สอนมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากในชั้นเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่มีจำนวนเด็กต่ออัตราครู 1 คนต่อ 1 ห้องเรียน เป็นจำนวนมากถึง 36-40 คน ครูประจำชั้นจะต้องทำทั้งธุรการในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการสอน ดูแลจัดเตรียมทุก ๆ อย่างให้พร้อมสำหรับทุก ๆ วัน เริ่มต้นทำงานตั้งแต่เวลาประมาณ 07.00 น.-17.30 น. ครูประจำชั้นอนุบาลก็รับภาระหนักเหนื่อยทุกวัน เวลาที่จะหาความรู้เพิ่มเติมก็ไม่มี ฉะนั้นการที่จะจัดกิจกรรมดนตรีที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ก็แทบไม่มีเลย เด็กไทยจึงมีแต่การฝึกความจำและมีกิจกรรมที่เก่า ๆ ซ้ำซากทุกวัน จะมีโอกาสพัฒนาการสร้างสรรค์ดนตรีก็ยากทีเดียวซึ่งก็ถึง เวลาแล้วที่ผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลควรรีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ทางดนตรี เพราะ จัดเป็นทักษะดนตรีที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นทักษะที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดของตนออกมาได้อย่างเต็มที่จัดวิชาชั้นดนตรีเป็นสื่อ

สำหรับทักษะดนตรีประเภทการอ่านสัญลักษณ์ง่าย ๆ แทนสัญลักษณ์ทางดนตรี ครูผู้สอนส่วนมากไม่ได้จัดทำกับนักเรียนเลย โดยให้เหตุผลว่าครูผู้สอนขาดทักษะประสบการณ์ทางด้านดนตรี ไม่มีแผนการจัดประสบการณ์ เด็กเล็กเกินไปไม่เหมาะสมและทักษะนี้ยากเกินไป ไม่มีครูดนตรี ไม่มีห้องดนตรี เวลาจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ และไม่ได้เน้นทางด้านดนตรีโดยเฉพาะ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าตามหลักการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีในระดับปฐมวัยควรประกอบด้วยการเรียนการสอน 2 ลักษณะ คือ

1. การสอนดนตรีเพื่อสาระดนตรี
2. การนำดนตรีไปบูรณาการกับกิจกรรมกลุ่มอื่น ๆ เพื่อช่วยให้เด็กมีความสนใจใน กิจกรรมนั้นมากขึ้น

แต่สำหรับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลที่จัดในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นไม่ได้จัดกิจกรรมดนตรีเพื่อสาระดนตรี แต่จัดกิจกรรมดนตรีเพื่อสาระด้านอื่น ๆ เช่น การสอนดนตรีเพื่อบูรณาการกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ และไม่ได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลมาใช้เลย ทั้งไม่ได้แยกกิจกรรมดนตรีออกมาสอนเฉพาะ ฉะนั้นผู้บริหารควรรีความสำคัญอย่างมากในการที่จะให้ประสบการณ์ทางดนตรีโดยตรงแก่เด็กอนุบาล โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ขวนขวายแสวงหาความรู้หลักการจัดกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมและถูกต้อง บัดนี้น่าจะถึงเวลาแล้วที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรเร่งรัดปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลโดยเฉพาะ โดยสามารถดูตัวอย่างในประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษาก้าวหน้ามาได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะนำทฤษฎีของโศดาเข้ามาใช้โดยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีวันละ 20 นาทีทุกวัน โดยการสอนของครูดนตรีที่ผ่านการศึกษาด้านดนตรีมาแล้ว (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2532 : 95-96)

ส่วนผลการวิจัยในเรื่องบทเพลงที่ใช้สอนนักเรียนในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 ครูผู้สอนส่วนมากได้เนื้อร้องและท่วงทำนองมาจากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 รองลงมาได้จากเทปเพลงของเบญจมา แสงมลิ และคู่มือครูระดับก่อนประถมศึกษา "เพลงประกอบการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พ.ศ. 2531" ผู้วิจัยเห็นว่า บทเพลงต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้น นำมาสอนเด็กเพื่อบูรณาการกับกลุ่มวิชาต่าง ๆ และในปัจจุบันครูผู้สอนส่วนมากก็นิยมสอนดนตรีเพื่อสาระด้านอื่น ๆ มากกว่าการสอนดนตรีเพื่อดนตรี ซึ่งจะเห็นได้จากข้อคิดของทักษิณาสวนานนท์ (2519: 54-65) มีใจความว่า หน้าที่สำคัญของครูดนตรีประการแรกก็คือต้องรู้จักแสวงหาเพลงเด็ก ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอและเลือกให้เหมาะกับวัยของเด็ก เด็กควรจะได้มีโอกาสฟังเพลงจากเทปหรือแผ่นเสียงด้วย เพราะจะช่วยทำให้เด็กรู้จักจังหวะ ทำนอง และเนื้อร้องที่ถูกต้อง กับทั้งการเปิดเทป หรือ เปิดแผ่นเสียงยังทำให้เด็กตื่นตัว และชอบฟังมากกว่าเสียงครูร้องเท่ากับเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้สนุกสนานในการฟังยิ่งขึ้น ผู้วิจัยยังเห็นอีกว่า

การเปิดเทปเพลงให้เด็กฟัง ยังไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมดนตรี ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมดนตรีหลาย ๆ ลักษณะ จึงจะเหมาะสมต่อการพัฒนาทางดนตรีและประสบการณ์ทางดนตรีที่จะเกิดขึ้นต่อเด็กปฐมวัย

ด้านการวัดและประเมินผลดนตรีจากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน การวัดและประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถาม กับการปฏิบัติ เป็นลักษณะวิธีการวัดและประเมินผลด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาล โดยครูผู้สอนได้ตอบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลได้มาจากการสร้างขึ้นเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ดนตรีของนักเรียนและไม่มีการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะดนตรี ซึ่งผลวิจัยที่ได้ขัดแย้งกัน ครูผู้สอนส่วนมากยังประสบปัญหาด้านการวัดและประเมินผลคือความเข้าใจในวิธีวัดผลแบบต่างๆ และด้านอื่น ๆ อีก ร่องลงมา ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลมักชอบใช้วิธีการสังเกต การซักถามและให้ปฏิบัติบ้างเป็นบางคน แล้วก็สรุปพัฒนาการนั้น ๆ ด้วยสายตา และการตัดสินของตนเอง โดยขาดการบันทึกการทดสอบพัฒนาการนั้น ๆ ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือต้องให้ความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลแก่ครูผู้สอนโดยเร่งด่วนที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับ ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2532:151) ว่า ในเรื่องการประเมินผลแบบบันทึกการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ใช้ในการบันทึกการเรียนรู้ทั้งด้านสาระ และทัศนคติดนตรีซึ่งใช้การให้ให้นักความสามารถทางดนตรีที่เด็กปฏิบัติเป็นหลัก การใช้แบบบันทึกการเรียนรู้เป็นการประเมินผลในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะกระทำทุกสัปดาห์หรือสองสัปดาห์ครั้ง หรือตามแต่ที่ผู้สอนจะเห็นสมควร นอกจากนี้อาจจะมีการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ และทักษะดนตรีภาคเรียนละ 2-4 ครั้งด้วย

4. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี แยกเป็น ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสถานที่ ด้านบุคลากร และตัวนักเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีปัญหาในการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีเกือบทุกด้าน ดังนั้นในการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะอภิปรายเฉพาะปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแต่ละด้านดังนี้

1. ปัญหาด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาเหมือนกันคือ ขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ ส่วนครูผู้สอนยังประสบปัญหาอีกคือ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอนและการทำอุปกรณ์เครื่องดนตรี ขาดการส่งเสริมในการศึกษาอบรมการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลและขาดความรู้ในการประเมินผลกิจกรรมดนตรี ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนมากมักจะไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของระดับชั้นอนุบาลอย่างลึกซึ้งมากนัก ยิ่งถ้าเป็นกิจกรรมดนตรี การศึกษาของไทยก็ยิ่งจะหาศึกษานิเทศก์เฉพาะด้านนี้ยากมากขึ้น โดยปกติในโรงเรียนอนุบาลผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศครูผู้สอนชั้นอนุบาลมักจะเป็นหัวหน้าฝ่ายอนุบาลมากที่สุด ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีภาระงานด้านอื่นไม่มีเวลาเพียงพอในการจะนิเทศการเรียนการสอน ถ้าหัวหน้าฝ่ายอนุบาลมีความสามารถสูง มีความสามารถพิเศษหลายด้าน โรงเรียนอนุบาลแห่งนั้นก็นับว่ามีโอกาสดีมาก ส่วนครูผู้สอนที่มีปัญหามากในการขาดความรู้ในกิจกรรมดนตรีหลาย ๆ ด้านนั้น ถ้ามองย้อนลึกเข้าไปในเบื้องหลังคูดังหน่วยงานหรือสถาบันที่ผลิตครูระดับชั้นอนุบาลออกมา ว่าได้จัดหลักสูตรให้ครบตามกระบวนการหรือไม่ จากงานวิจัยของเอื้อพร โอนพรัตน์วิบูล (2525:จ) พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัยควรวางให้ความสำคัญทุกหมวดวิชาเท่ากัน วิชาบังคับในหมวดวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วย ยกเว้นวิชาการเรียนศิษย์บอร์ด 1 ควรจัดเป็นวิชาเลือก สำหรับอาจารย์ผู้สอนเห็นด้วยกับทุกวิชา ยกเว้นวิชาการเดินร่าทางจังหวัดควรจัดเป็นวิชาเลือก ส่วนวิชาเลือกนั้น วิชาที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นวิชาบังคับ คือวิชาเครื่องมืออนุบาล และวิชาเลือกที่อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าควรเป็นวิชาบังคับ คือ วิชากิจกรรมดนตรีสำหรับครูก่อนประถมศึกษา

2. ปัญหาด้านอุปกรณ์และสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาเหมือนกันคือ อุปกรณ์การสอนทางดนตรีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เรื้อรังมาหลายสิบปีแล้ว ซึ่งพบได้จากงานวิจัยของ พิชัย สันตภิรมย์ (2517: 108-109, 136) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อุปกรณ์การสอนของครูอนุบาลโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

อุปกรณ์การสอนวิชาขบร้องและดนตรีในโรงเรียนไม่มีใช้เลย คือ ออร์แกน เปียโน กลอง ระฆังสามเหลี่ยม กรับพวง (กรับเขย่า) กรับกุ่มกุ่ม (ค้ำไม้ติด ฉาบโลหะ) ลูกชัต เกราะ ระนาด (ไม้หรือโลหะ) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนทั่วไปยังขาดแคลนอุปกรณ์วิชาขบร้องดนตรี ประมาณร้อยละ 74.00 อันเป็นอัตราที่สูงมาก ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ปัญหาอุปกรณ์การสอนทางดนตรีไม่ได้รับการสนใจหรือรับเร่งในการแก้ปัญหาเลย แล้วเมื่อโครงการจัดกิจกรรมดนตรีระดับชั้นอนุบาลจะมีพัฒนาการเทียบเท่ากับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ซึ่งประเทศเหล่านั้น เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลีเหนือเกาหลีใต้ และสิงคโปร์ เป็นต้น การศึกษาทางด้านดนตรีของเขาเยี่ยมยอดมากทำให้เกิด บุคลากรพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างมากที่สุด น่าจะถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะร่วมมือกันรับเร่งการศึกษาระดับนี้ให้ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง

3. ปัญหาด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหามากเหมือนกันคือ บุคลากรขาดความรู้ทางปรัชญาดนตรีในระดับอนุบาล บุคลากรไม่มีวุฒิทางดนตรีศึกษา และครูผู้สอนยังประสบปัญหามากอีกอย่างก็คือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนดนตรีในระดับอนุบาล ผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ว่า ควรมีการบรรจุครูที่มีวุฒิทางดนตรีให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพราะครูประจำชั้นระดับอนุบาลต้องทำหน้าที่หลายอย่างและมีจำนวนน้อย อีกวิธีหนึ่งก็คือให้ครูอื่นที่สนใจมาช่วยสอน แต่ควรจะต้องอบรมมาให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับอนุบาล สำหรับปรัชญาดนตรีในระดับอนุบาล ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่มีความรู้ด้านนี้แล้วยังเข้าใจผิดเสียอีก นี่เป็นข้อสังเกตที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์ที่ผ่านมา คือเข้าใจว่าสอนให้เด็กร้องเพลงตามแผนการจัดประสบการณ์ ตามเทพเพลงมีท่าทางประกอบได้เคลื่อนไหวร่างกายและรำร่าก็เป็นอันจบกระบวนการกิจกรรมดนตรีแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูร์ท สุธัจิต (2534 : 2-3) กล่าวว่า โดยทั่วไปการศึกษาในระดับอนุบาลนี้จะจัดผู้เรียนเป็นสามกลุ่มตามอายุ กล่าวคือ กลุ่มอายุ 3 1/2 - 4 1/2 ขวบ, 4 1/2 - 5 1/2 ขวบ และ 5 1/2 - 6 1/2 ขวบ ในแต่ละกลุ่มมีครูและผู้ช่วยครูให้การอบรมสั่งสอนด้านต่าง ๆ กับผู้เรียน รวมทั้งด้านดนตรีด้วย ซึ่ง

ผู้สอนเหล่านี้มักจะไม่มีความรู้ด้านดนตรี เพียงแต่สอนให้ผู้เรียนร้องเพลง เคลื่อนไหวร่างกาย หรือกิจกรรมเชิงนาฏศิลป์หรือการเข้าจังหวะ มีโรงเรียนอนุบาลไม่กี่แห่งที่จะมีผู้สอนที่รู้เรื่องการเรียนการสอนดนตรีหรือมีครูดนตรีประจำโรงเรียน เนื่องด้วยสภาพการณ์เช่นนี้ แนวทางการกำหนดหลักสูตรควรเป็นสองส่วนคือ หลักสูตรสำหรับผู้สอนดนตรี และหลักสูตรเสริมสำหรับผู้สอนประจำชั้น หลักสูตรทั้งสองส่วนได้รับการกำหนดขึ้นโดยการปรึกษาหารือกันของผู้สอนดนตรีและผู้สอนประจำชั้น และผู้สอนประจำชั้นสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การเลือกเพลง การกำหนดเนื้อหาการเรียนเสริมและการสอนดนตรีจากผู้สอนดนตรีด้วยเหตุนี้หลักสูตรทั้งสองส่วนจะเกื้อกูลกันโดยตลอด ซึ่งทำให้การสอนของผู้สอนประจำชั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการวางแผนร่วมกันเช่นนี้ หลักสูตรและการสอนดนตรีย่อมจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ด้านสุนทรีย์ได้ในที่สุดตามระดับความสามารถและสติปัญญาของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เห็นเด่นชัดว่า สิ่งที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรีระดับชั้นอนุบาล ซึ่งตามหลักการสอนดนตรีควรจะจัดใน 2 ลักษณะ คือการสอนดนตรีเพื่อสาระดนตรี และการนำดนตรีไปใช้บูรณาการร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ถ้าสามารถจัดได้ครบตามลักษณะเหล่านี้แล้วย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางดนตรีที่เหมาะสมและถูกต้องสำหรับเด็กระดับปฐมวัย ฉะนั้นจำเป็นต้องมีหน่วยงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมดนตรีและแก้ไขแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล เพื่อจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรีให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลยึดเป็นหลักการที่เหมาะสมและถูกต้องต่อไป
2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับชั้นอนุบาล โดยจัดให้มีครูที่มีวุฒทางด้านดนตรีอย่างเพียงพอสอนกิจกรรมดนตรี 2-3 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ ส่วนบุคลากรอื่น ๆ ที่สอนกิจกรรมดนตรีในระดับอนุบาลเพราะมีความถนัด สนใจ หรือมีทักษะบ้างตามสมควร เช่น ร้องเพลงได้ถูกต้องตามทำนองและ

จังหวัด เล่นดนตรีได้เล็กน้อย เช่น เป่าขลุ่ยได้ เล่นกีตาร์ได้บ้าง เป็นต้น ควรได้รับการอบรมสัมมนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กอนุบาลให้เหมาะสมด้วย

3. ศึกษานิเทศก์ ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องทักษะพื้นฐานทางด้านกิจกรรมดนตรีที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนดนตรีในระดับอนุบาล เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการนำดนตรีสากลเบื้องต้น เทคนิคและวิธีสอนกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนอนุบาลและการสร้างสื่อการเรียนการสอนดนตรี เป็นต้น และควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาอย่างน้อย 3-5 วัน

4. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด ควรจัดให้มีการโครงการประชุมสัมมนา ครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาล เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนอนุบาลรวมถึงโรงเรียนที่มีชั้นอนุบาลชนบทและชั้นเด็กเล็กด้วย และควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ร่วมกับอาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ ที่มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาล เพื่อให้ความรู้แก่ครูในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี ความรู้พื้นฐานด้านสาระดนตรีที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีในระดับอนุบาล พัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนระดับอนุบาล รวมทั้งความรู้พื้นฐานนำดนตรีสากลเบื้องต้นสำหรับครูอนุบาล โดยส่งเอกสารเหล่านี้ให้แก่ครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีระดับชั้นนักเรียนอนุบาลโดยตรง และควรจะได้มีการประเมินผลทำให้ความรู้ดังกล่าวนี้ด้วย

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ และวิทยากรดนตรีระดับอนุบาล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูทางการจัดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีระดับอนุบาลโดยตรง

6. สถาบันผลิตครู ควรกำหนดวิชาเทคนิคและวิธีการสอนกิจกรรมดนตรีในระดับอนุบาลเป็นวิชาบังคับ โดยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ทางด้านดนตรีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะทำการสอนในโรงเรียนได้

7. ควรส่งเสริมและบริการสื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้และไม่สะดวกในการจัดหา เช่น วัสดุทัศนเกี่ยวกับ

กิจกรรมดนตรีระดับอนุบาล เทปเพลงประกอบการสอนดนตรี เทปเพลงปลุกใจ เทปเพลงพื้นบ้าน และ เทปเพลงนานาชาติ รูปภาพและสไลด์ต่าง ๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรจัดและให้บริการแก่ครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีได้ใช้ประกอบการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล

8. ปัญหาเครื่องดนตรีมีราคาแพง โรงเรียนไม่สามารถจัดหาซื้อมาใช้ในการเรียนการสอนดนตรีได้ ควรที่รัฐบาลจะให้การส่งเสริมและสนับสนุนโดยมีโครงการลดภาษีเครื่องดนตรีหรือไม่เก็บภาษีเครื่องดนตรี เมื่อโรงเรียนมีความจำเป็นต้องจัดซื้อไว้สำหรับจัดกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาลในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการท้าวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงปรารถนาและเหมาะสมสำหรับครูผู้สอนกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนอนุบาล
2. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะ และ สัดส่วนของอุปกรณ์ทางดนตรีที่เหมาะสมสำหรับแต่ละระดับอนุบาลในการเรียนการสอนกิจกรรมดนตรี
3. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับเรื่องผลของการจัดกิจกรรมดนตรีระดับอนุบาลในการฝึกทักษะต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาดนตรีโดยตรงและการบูรณาการกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ